

1

Astma och allergi hos skolbarn

Vad ska vi tänka på?
Kan vi minska risken att de drabbas?

Allergi och miljö i skolan
Seminarium CAMM, 19 och 27 nov 2014

Johan Alm
Barnallergikare, Sachsska barn- och ungdomsjukhuset, SOS
Forskare, Karolinska Institutet, Barnforskningscentrum, SOS

Karolinska Institutet Sachsska

2

Förskola / skola – barnens arbetsplats

Många individer / ytenhet

Hög fysisk aktivitet

och

i en klass med 30 barn har i snitt
3 astma, 4 allergisk snuva, 2 födo.all.

Karolinska Institutet Sachsska

Förskola / skola – barnens arbetsplats

Allergi och överkänslighet

Förekomst
Yttringar
Hur hantera
Nya diagnos- /behandlingsmetoder

Kan vi förhindra?

Karolinska Institutet Sachsska

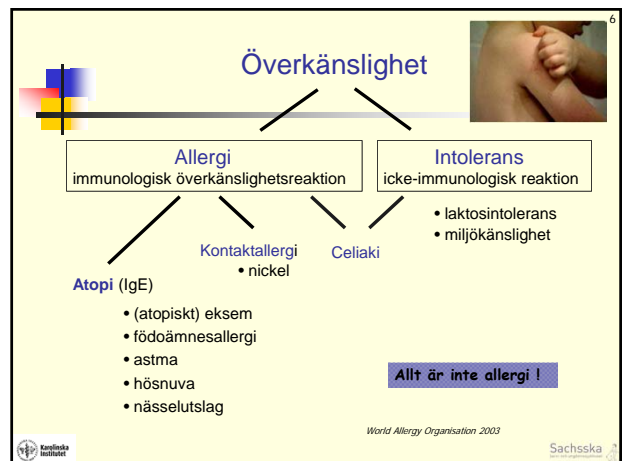
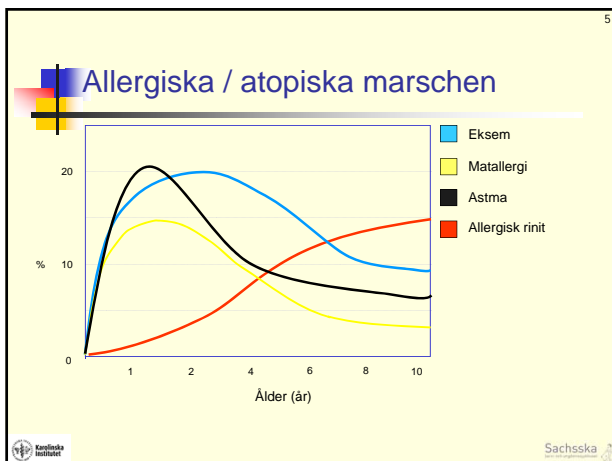
4

22 % har allergirelaterad sjukdom barnens folksjukdom

Hösnuva hos 14 %
Eksem hos 8 %
Astma hos 10 %
Födoämnesallergi hos 15 %

Barnmiljöhälsoenkäten BMHE 11 (2013)

Karolinska Institutet Sachsska

Astma

"Inflammation i luftvägarna med slemproduktion och anfallsvis kramp i dess muskulatur - hos 10 % av barnen"

www.barnallergisektionen.se/riktlinjer

Astma – hur går det?

75% besvärsfria i skolelder

Risikfaktorer för kvarvarande astma

- Luftvägsallergi!
- Atopisk läggning
- Besvärlig obstruktivitet som liten
- Debut under spädbarnsåret
- Rökig miljö som liten

Åtgärder: **Undvik utlösande ämnen** (om möjligt)

- Utbildning
- Medicinering

Atopiskt eksem - spädbarn

"Ju mer klåda och ju aktivare eksem – desto sannolikare att föda involverad"

Orsak

Arftlig benägenhet: ofta finns allergirelaterad sjukdom i familjen
ca hälften av eksembarn har allergiantikroppar

Ej allergi i sig, men eksemet förvärras av födoämnesallergi, vatten, kyla, svettning, stress och infektioner

Behandling: undvik det man inte tål smörj !!!

Allergisk snuva

50% av alla allergiker är känsliga för katt!
Varannan barnfamilj har pälsdjur!

Skola/förskola: Inga pälsdjur
Begagnade möbler – risk
Rena kläder till för-/skolan
Allergiker ska inte behöva få besvär
Daglig god skonsam städning

i > 10% av Sth-bostäder - vädra!

Allergisnuva - behandling

Undvik orsaken (om möjligt) !

Behandla !

Immunterapi

Mot vad ?

Spädbarn, småbarn:

mjök ägg

Tonåringar:

nötter, jordnötter, parabjörkallergi (OAS)

Oralt allergi syndrom (OAS): Klåda i mun/svalg av födoämnen som korsreagerar med pollen

Dessa födoämnen täcker ca 90 % av alla akuta allergiska födoämnesreaktioner

Behandling: Undvik det du inte tål ! Adrenalin till hands !

Forskning - SOTI

13

Korsallergi

"Allergen liknar varandra, ibland botaniskt besläktade"

Björkallergiker:
Nötter, äpplen, persikor, aprikos, körsbär, mandel, päron, morötter, plommon, kiwi, potatis (råskalning), selleri

Gräbo:
Selleri, morot, paprika, kamomill, persilja, anis m.fl.

Baljväxter:
Soja, ärtor, jordnötter, bönor, linser, lakrits

Banan:
Avokado, nektarin, kastanj, kiwi, latex

Karolinska Institutet Sachsska

14

Komponentanalys

Jordnötssensibilisering vanlig – men!
hälften av alla sensibiliserade har inte besvär – varför?

Jordnöt, flera proteiner (IgE mot)

Primär "akta" jordnötallergi
Ara h 1
Ara h 2 – viktigaste (97% får symptom)
Ara h 3

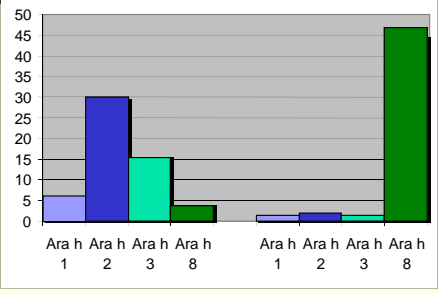
Korsreaktion
 Ara h 8 – samma som i björk (15% får symptom, lindriga)

Karolinska Institutet Sachsska

15

Komponentanalys

Jordnöt, flera proteiner

Ara h	Percentage of reactions
Ara h 1	~5%
Ara h 2	~30%
Ara h 3	~15%
Ara h 8	~5%

Finns nu även för hasselnöt, soja, latex, mjölk, ägg, bi-geting

Karolinska Institutet Sachsska

16

Förebygga allergiska besvär

Om man redan är allergisk (2° prev)

! Lindra symptom (undvika / mediciner)
Bota - immunterapi

Om man ännu inte är allergisk (1° prev)

? Kan man genom livsföring minska risk att barnet blir allergiskt?

Karolinska Institutet Sachsska

17

Information om möjlighet att minska risken för astma och allergisk sjukdom hos barn under första levnadsåren

Rökning - undvik under graviditet och spädbarnstid!
Förebygger luftvägsobstruktiva besvär

Amning första månaderna minskar något risken för infektioner och därmed för infektionsutlösad obstruktiv bronkit

Om tillägg < 4 mån ålder till högriskbarn (2 i fam. har besvärlig allergi) komjolkshydrolysat kan minska risken för eksem

Introduktion av smäcktningar enligt gängse rekommendationer från BVC

God ventilation i bostaden, åtgärda fukt- och mögelskador (minskar risken för luftvägsbesvär)

Pålsdjur - motstridigt om risk eller skydd för allergi o/e astma
Ej motiverat att i göra sig av med ett djur om ej besvär

www.barnallergisektionen.se 2010

Barnläkarförningens sektion för barn- och ungdomsallergologi

Karolinska Institutet Sachsska

18

Allergi - Multifaktoriell

Arv naturlig genetisk variation

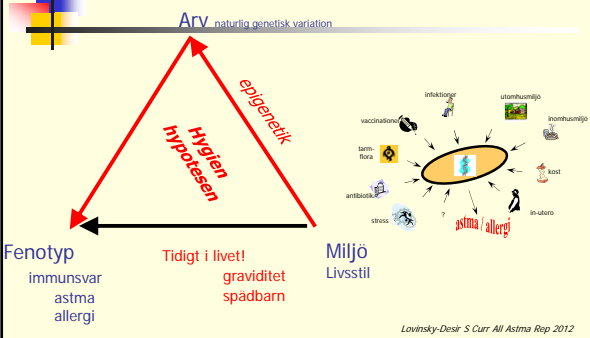
epigenetik

Hygienhypotesen

Tidigt i livet!
graviditet
spädbarn

Fenotyp
immunsvår
astma
allergi

Miljö
Livsstil

in-fektioner, utomhusmiljö, inomhusmiljö, vacciner, barnflora, antibiotika, stress, in-utero, kost

astma/allergi

Loivinsky-Desir S Curr All Astma Rep 2012

Karolinska Institutet Sachsska

19

Lantbruksmiljö - allergi

Gårdsjolk ger skydd mot astma och allergi
Biol. JACI 2007

Mor vistats i stall gav låg risk för allergi hos barnet
- bara om under graviditeten
- ju fler sorts djur....
Ego. JACI, 2006

Karolinska Institutet Sachsska

ALADDIN

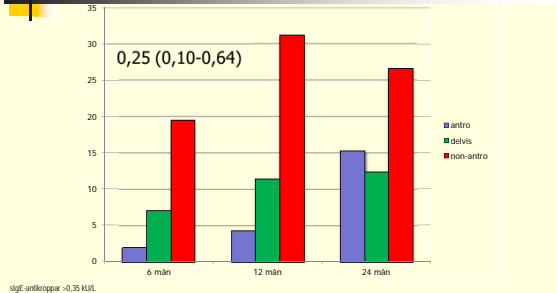
Assessment of Lifestyle and Allergic Disease During Infancy

Födelsekohort start 2004 - (n=330 + 220)

Karolinska Institutet Sachsska

Resultat - allergi

0,25 (0,10-0,64)

stige-antikroppar <math>< 0,35 \text{ kU/L}</math>

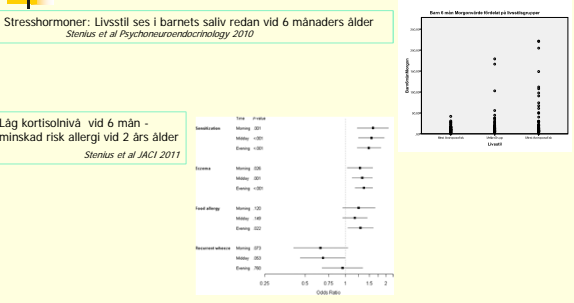
Stenius et al. Allergy 2011

Karolinska Institutet Sachsska

Resultat - stresshormoner

Stresshormoner: Livsstil ses i barnets saliv redan vid 6 månaders ålder
Stenius et al Psychoneuroendocrinology 2010

Låg kortisolnivå vid 6 mån - minskad risk allergi vid 2 års ålder
Stenius et al JACI 2011

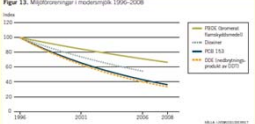
Karolinska Institutet Sachsska

Miljögifter - hälsa

Bromerade flamskyddsmedel i bröstmjolk - livets största relativa intag!
Livsmedelsverket

Figur 13. Miljöbromeringar i modermjolk 1996-2008

Ftalater, bekämpningsmedel, bisfenol A, alkylfenoler, bromerade flamskyddsmedel - stor hormonreglering/immunsystem
Dieterl RR 2008

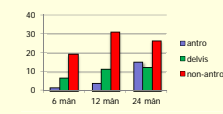

Kadmium (spannmål/grönsaker)
- påverkar moderkåkans skydd mot stresshormoner
- påverkar fostrets tillväxt
Kippler M 2010

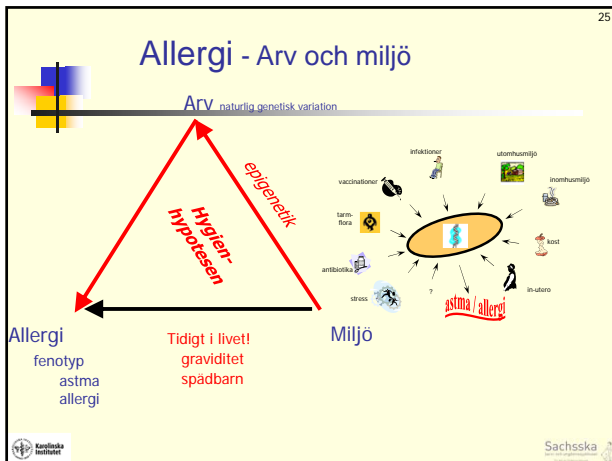
Karolinska Institutet Sachsska

Miljögifter

4 ggr lägre nivå bromerade flamskyddsmedel hos familjer med antroposofisk livsstil
Studentprojekt

Karolinska Institutet Sachsska

Kunskapsresurser Miljö i förskola, skola

Barnmiljöhälsoenkäten BMHE 11 (2013)

- Allergirond i förskola o skola
- Säker mat i förskola o skola
- Policy om städning
- Policy om pälsdjur
- Allergifakta 2013-2014

Allergi i skola och förskola

<http://www.barnallergisektionen.se/riktlinje> A1

Sachsska